

UNIVERZITET U TUZLI
Filozofski fakultet
Studijski odsjek: Socijalni rad

STUDIJSKI PROGRAM
II ciklus studija
Za akademsku 2012/2013. godinu
Modul - Socijalna politika

dr. Tihomila Markovića 1, 75 000 Tuzla,
Tel.: 00387 (0)35 306 330, 306 331, Fax.: 306 332,

<http://www.ff.untz.ba>

studentska služba: 035/306-365

Obavezni sadržaj studijskog programa koji se realizuje **za akademsku 2012/13. godinu:**

OPĆI DIO

I Stručni i akademski naziv i stepen koji se stiče završetkom studija I ciklusa

Završetkom studija II ciklusa student stiče akademsko, odnosno stručno zvanje magistar socijalnog rada a u skladu sa Pravilnikom o akademskim i stručnim zvanjima i načinu njihovog korištenja koji donosi Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog Kantona.

II Uslovi i upis na studijski program

Pravo učešća na Konkursu za upis imaju kandidati državljani Bosne i Hercegovine, strani državljani i lica bez državljanstva sa završenom dodiplomskim studijem ili I ciklusom studija socijalnog rada te srodnih društvenih i humanističkih fakulteta (socijalne pedagogije, psihologije, sociologije, prava, pedagogije), s tim da ukupan broj kredita iz dodiplomskog odnosno I ciklusa studija ne bude manji od 240 ECTS.

Odluku o upisu kandidata koji su završili studij koji nije bio zasnovan na ECTS sistemu donosi Naučno nastavno vijeće a konačnu odluku o upisu svih kandidata donosi Senat Univerziteta u Tuzli.

III Naziv i ciljevi studijskog programa

Nastavni plan II ciklusa studija urađen je na osnovu analize trendova u okruženju a u skladu sa Pravilima Univerziteta te obavezama Filozofskog fakulteta studijskog odsjeka Socijalni rad da organizuje nastavu na II ciklusu studija.

Studenti slušaju obaveznu grupu predmeta čijim polaganjem ostvaruju različit broj ECTS te dobijaju određen broj ECTS na osnovi izrade završnog rada.

Ciljevi studijskog programa su navedeni u nastavnom programu za svaki predmet.

IV Trajanje II ciklusa i ukupan broj ECTS bodova

Trajanje u godinama:	jedna (1)
Sedmica godišnje:	trideset (30)
Ukupno ECTS:	60 ECTS

Studijski program II ciklusa *Socijalna politika* traje jednu akademsku godinu. Nastava se izvodi tokom dva semestra (zimski i ljetni) u toku ove jedne akademske godine, a svaki semestar traje 15 sedmica. U toku ove akademske godine student sluša 5 predmeta, koji ukupno nose 30 ECTS, dok izrada završnog magistarskog rada iznosi 30 ECTS. Tako student stiče ukupno 60 ECTS kredita da bi stekao akademsko zvanje magistra.

Predmeti na studijskom programu nose odgovarajući broj kredita što je utvrđeno nastavnim planom i programom. Nastava je preraspoređena tako da se 5 predmeta izvode u zimskom semestru kroz 15 sati nastave sedmično (225 sati kontakt nastave u semestru). Student ima pravo na odobrenje teme za izradu završnog rada sticanjem statusa studenta drugog ciklusa. Završni magistarski rad boduje se sa 30 ECTS. Ukupan broj kredita koji student treba skupiti na kraju master studija Socijalna politika je 60 ECTS po godini odnosno 30 ECTS po semestru.

V Kompetencije i vještine koje se stiču kvalifikacijom (diplomom)

II ciklus studija Socijalnog rada studentima nudi dodatno teorijsko i praktično obrazovanje iz područja struke. Studenti će tokom studija biti osposobljeni za viši nivo kritičkog prosuđivanja i analiziranja literature te samostalno istraživanje u oblasti socijalne politike. Studenti će također biti osposobljeni za izradu master teze što podrazumijeva sposobnost za naučni pristup u analizi i prezentiranju tema iz savremenog okruženja.

Stečeni stepen magistra socijalnog rada studentima daje pravo korištenja zaštićenog stručnog zvanja te pravo na samostalni rad u institucijama socijalne zaštite (centri za socijalni rad, ustanove za zaštitu djece ometene u razvoju, savjetovališta za mlade, za brak i porodicu, u centrima za liječenje bolesti ovisnosti, disciplinskim centrima, kazneno-popravnim domovima, kazneno-popravnim zavodima (otvorenog, poluotvorenog, zatvorenog tipa), i službama za stare, osobe sa invaliditetom, i druge specijalne i društvene probleme) u ustanovama i službama zdravstvene djelatnosti (ustanovama za mentalno zdravlje i savjetovalištim i dr.), u institucijama državne uprave i lokalne samouprave (ministarstvima unutrašnjih poslova, naročito odjeli za maloljetničku delinkvenciju, sudovi, tužilaštva), u obrazovanim institucijama (kao dio specifičnih timova u školama, posebno u specijalnom vaspitanju i obrazovanju), u predškolskim ustanovama, ustanovama osnovnog i srednjeg obrazovanja, pedagoškim zavodima, centrima za odgoj djece i mladih, u službama i ustanovama za zapošljavanje, u socijalno-humanitarnim organizacijama, u institucijama za djecu i omladinu, za društvenu zaštitu djece, itd.

Pored toga magistri socijalnog rada će biti osposobljeni da rade kao samostalni stručnjaci u oblasti socijalnog rada i socijalne politike, rukovodioci socijalnih odjela, rukovodioci socijalnih službi, lobisti, animatori socijalnih zbivanja, te samostalni stručnjaci i rukovodioci iz domena socijalnog rada.

Po okončanju II ciklusa studija studenti će biti u stanju:

- da samostalno primjenjuju znanja i vještine u planiranju, kreiranju i realiziranju kompleksnih programskih projekata u socijalnom radu i socijalnoj politici,
- da samostalno obavljaju supervizijske i menadžerske dužnosti u socijalnom radu i socijalnoj politici,
- da upravljaju organizacionim formama u oblasti socijalnog rada i socijalne politike,
- da kreiraju starteške dokumente i upravljaju njihovom izvedbom u području socijalnog rada i socijalne politike.
- da samostalno kreiraju i realiziraju istraživanja u oblasti socijalnog rada i socijalne politike,
- da stalno kreiraju i realiziraju sve faze socijalnih istraživanja i monitoringa
- da daju kvalificirane dijagnoze i prijedloge vezane za unaprjeđenje socijalnog rada te da obavlja sve druge poslove vezane za socijalni rad i socijalnu politiku
- da učestvuje u procesu edukacije svih socijalnih profila na prvom stupnju obrazovanja
- da se uključe u doktorski studij iz oblasti socijalnog rada i socijalne politike.

VI Uslovi prelaska sa drugih studijskih programa u okviru istih ili srodnih oblasti studiranja

Studentu se može omogućiti prelazak sa jednog studijskog programa na drugi studijski program pod uslovima i postupku utvrđenim Pravilima studiranja na II ciklusu studija na Univerzitetu u Tuzli.

Studentu drugog Univerziteta također se može omogućiti prelazak sa istorodnih odnosno sličnih akreditovanih studijskih programa na studijski program II ciklusa studija socijalnog rada također pod uslovima i postupku utvrđenim Pravilima studiranja II ciklusu studija na Univerzitetu u Tuzli.

Prelazak sa drugih studijskih programa u okviru istih ili srodnih oblasti studija je moguć samo ako student ima preduslove navedene u nastavnom programu izabranog predmeta. Priznavanje položenih ispita se vrši u skladu sa Pravilima studiranja II ciklusa studija na Univerzitetu u Tuzli. Odluku o priznavanju položenih ispita i prelaska sa drugih studijskih programa u okviru istih ili srodnih oblasti studija, donosi Naučno-nastavno vijeće Fakulteta.

VII Uslovi upisa u sljedeći semestar, odnosno narednu godinu studija, te način završetka studija

Student upisuje sljedeći semestar nakon odslušanih predmeta u prethodnom semestru, što ovjerava predmetni nastavnik svojim potpisom u indeksu.

Završni rad student može predati Naučno-nastavnom vijeću na ocjenu, kada ostvari sve ECTS bodove predviđene za nastavne predmete i ukoliko je završio sve finansijske i druge obaveze utvrđene Pravilima studiranja II ciklusa studija na Univerzitetu u Tuzli.

II ciklus studija se završava izradom i odbranom završnog rada.

VIII Način izvođenja studija

Studij je organizovan kao redovni i izvodi se putem predavanja, vježbi kao i konsultacija.

Odluku o organizovanju i izvođenju nastave utvrđuje Naučno-nastavno vijeće Filozofskog fakulteta nakon okončanja konkursa za prijem kandidata.

IX Druga pitanja od značaja za izvođenje studijskog programa

U cilju organizovanja i rukovođenja radom II ciklusa studija, dekan Fakulteta imenuje voditelja II ciklusa studija, iz reda nastavnika koji učestvuju u izvođenju nastave za upisanu generaciju. Voditelj II ciklusa studija se imenuje na period od početka do okončanja studija upisane generacije studenata.

Na osnovu pismenog izjašnjenja studenta, uz saglasnost predloženog mentora, Naučno-nastavno vijeće Fakulteta donosi Odluku o imenovanju mentora. Mentor je u pravilu nastavnik kod koga je student slušao predmet.

X Spisak obaveznih predmeta

1. Lista nastavnih predmeta i broj sati potreban za njihovu realizaciju, te pripadajući broj ECTS bodova:

Prva godina	ZIMSKI SEMESTAR				LJETNI SEMESTAR			
	P	A	L	ECTS	P	A	L	ECTS
Predmet								
Savremena socijalna politika	3	1	0	6				
Metodologija istraživanja u socijalnom radu i socijalnoj politici	3	1	0	6				
Socijalna politika osnaživanja djece s posebnim potrebama	3	1	0	6				
Savremene metode socijalnog rada s porodicom	3	1	0	6				
Odabrana poglavlja iz gerontologije	3	1	0	6				
Izrada završnog rada								30
Ukupno kredita				30				30
UKUPNO								60

2. Nosioci izvođenja nastave

Naziv predmeta iz plana i programa	Fond sati			Sem	ECTS	Nosilac izvođenja nastave
	P	AV	LV			
Savremena socijalna politika	3	1	0	I	6	dr. sc. Behija Čišić, vanr. prof. mr.sc. Asim Pandžić, viši ass.
Metodologija istraživanja u socijalnom radu i socijalnoj politici	3	1	0	I	6	dr. sc. Dževad Termiz, red.prof Edisa Hodžić, ass.
Socijalna politika osnaživanja djece s posebnim potrebama	3	1	0	I	6	dr. sc. Vahid Kljajić, prof. emeritus mr.sc. Asim Pandžić, viši ass.
Savremene metode socijalnog rada s porodicom	3	1	0	I	6	dr. sc. Nijaz Karić, vanr. prof. mr.sc. Erna Lučić
Odabrana poglavlja iz gerontologije	3	1	0	I	6	dr. sc. Hariz Šarić, vanr. prof. Nusreta Salić, ass.

OPIS PROGRAMA

II ciklus studija Nastavni program – dodatak glavnoj listi predmeta	
NASTAVNI PROGRAM PREDMETA/KURSA: SAVREMENA SOCIJALNA POLITIKA	
FAKULTET	Filozofski fakultet
KATEDRA	
SMJER - MODUL	Socijalna politika
ODSJEK	Socijalni rad
ECTS	6
SEDMIČNI BROJ SATI U SEMESTRU	
Predavanja	3
Auditorne vježbe	1
Eksperimentalne vježbe	-
NASTAVNIK	dr.sc. Behija Čišić, vanr.prof.
ASISTENT	mr.sc. Asim Pandžić, viši asistent
INTERESNA GRUPA	Studenti master studija
KONSULTACIJE	Utorak (12:00 – 15:00h) Petak (12:00 – 15:00h)
DODATNE INFORMACIJE U VEZI KURSA	Svakim radnim danom od 08:00 do 16:00. Email: asim.pandzic@untz.ba
Adresa fakulteta	T. Markovića br. 1. Tuzla
Telefon	00387 35 300 509
Fax	00387 35 306 332
Telefon (kancelarija)	00387 35 300 509
Web strana fakulteta	http://www.untz.ba
Web strana nastavnog kursa	http://www.untz.ba
PREPORUČENA LITERATURA	
1. Čišić, B. (2005), <i>Socijalnopolitika</i> , Univerzitetu Tuzli 2. Puljiz, V. (1997): <i>Socijalnereformezapada</i> , izd. Revijazasocijalnopolitiku, StudijskicentarsocijalnogradapravnogfakultetaSveučilištauZagrebu. 3. Puljiz, V.: <i>Društvenepromjenesocijalnopolitika</i> , časopis «Socijalnirad», 1/90. 4. Pusić, E. (1976): <i>Socijalnazaštitaidrštvenirazvoj</i> , Savezdruštavasocijalnihradnika, Zagreb. 5. Puljiz, V. i Bežovan, G. i Šućur, Z. i Zrninščak, S. (2005). <i>Socijalnopolitika: povjest, sustavi, pojmovnik, pravni fakultet</i> , Zagreb. 6. www.ibhibih.org	
PREDUSLOVI	
Preduslov je da je student upisan u semestar akademske godine u kojoj se sluša nastavni predmet	
SADRŽAJKURSA	
<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj socijalne države unutar Evropske unije, • Modeli socijalne zaštite, • Socijalna politika izapošljavanje u zemljama Evropske unije, • Poticajni modeli pronatalitetne politike Njemačke • Demografski razvoj i posljedice za društvo i politiku unutar zemalja Evropske unije • Modeli integracije osoba sa onesposobljenjem u okviru institucija zemalja Evropske unije, iskustva evropskih zemalaja u oblasti socijalne politike (poldersistemidr.) • Socijalna sigurnosti socijelne reforme Sjedinjenih američkih država • Socijalno politika i globalno društvo, dimenzije globalizacije, uzroci globalizacije i posljedice 	

<ul style="list-style-type: none"> • globalizacije • Strategija u borbi protiv siromaštva unutar zemalja Evropske unije, Bosna i Hercegovina u procesu tranzicije sistema socijalne politike • postmoderna i osvrat na perspektive u razvoju socijalne politike 	
CILJEVI KURSA	
Cilj je da se studenti upoznaju i prošire svoja znanja i vještine o savremenim modelima, normativima i reformama u kreiranju socijalne politike u savremenom svijetu	
OČEKIVANE RAZVIJENE SPOSOBNOSTI/KOMPETENCIJE STUDENATA	
Na kraju semestra/kursa <i>uspješni studenti</i> , koji su tokom čitavog nastavnog perioda kontinuirano obavljali svoje obaveze, će biti osposobljeni da: <ul style="list-style-type: none"> • Za primjenjivanje savremenih pristupa i modela socijalne politike • Procjenjivanje mogućnosti pristupa u kreiranju modela socijalne politike • Procijeniti determinante socijalne politke koje uslovljavaju razvoj socijalne države • Analizirati i evaluirati sistem socijalne sigurnosti u cilju njegovog unapređenja u socijalnoj zajednici • Osmisliti i provesti istraživanje u području sistema socijalne sigurnosti savremen socijalne politike 	
NASTAVNEMETODE	
U cilju efikasnog izvođenja nastave i postizanja postavljenih ciljeva kursa i kompetencija studenata u toku kursa će se koristiti sljedeće metode: <ul style="list-style-type: none"> · predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava i tehnika aktivnog učenja - Praktične vježbe, audiovizuelne vježbe iz tematskih oblasti uz praktičnu primjen - Pripreme grupnih i individualnih seminarских radova - Konkretno iskustvo – promatranje, promišljanje, analiza i diferecijacija 	
METODE PROVJERE ZNANJA	
PREPURUČENADODATNALITERATURA	
Preporučena literaturapokrivaosnovneasppektetematikaopisanihusadržajukursa. Zana predniji je izučavanje i usavršavanje u okviru ove problematike predmetnastavnikmože a i ne mora predložiti dodatnu literaturu.	
DODATNE INFORMACIJE	Za sve nejasnoće u vezi ovog kursa možete se obratiti predmetnom nastavniku

NASTAVNI PROGRAM PREDMETA/KURSA	
METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA U SOCIJALNOM RADU I SOCIJALNOJ POLITICI	
FAKULTET	Filozofski fakultet
KATEDRA	
SMJER-MODUL	Socijalna politika
ODSJEK	Socijalni rad
ECTS	6
SEDMIČNI BROJ SATI U SEMESTRU	
Predavanja	3
Auditorne vježbe	1
Eksperimentalne vježbe	-
NASTAVNIK	dr.sc. Dževad Termiz, redovni profesor
ASISTENT	Edisa Hodžić. ass.
INTERESNA GRUPA	Studenti master studija

KONSULTACIJE	-
DODATNE INFORMACIJE U VEZI KURSA	
Adresa fakulteta	T. Markovića br. 1. Tuzla
Telefon	00387 35 300 509
Fax	00387 35 306 332
Telefon (kancelarija)	00387 35 300 509
Web strana fakulteta	http://www.untz.ba
Web strana nastavnog kursa	http://www.untz.ba
PREPORUČENA LITERATURA	
<p>Obaveznaliteratura:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Termiz, Dž. (2009), Metodologija društvenih nauka, II izdanje, TDK "Šahinpašić", Sarajevo 2. Termiz, Dž. (2001), Osnovi metodologije nauke o socijalnom radu, "Grafit", Lukavac 3. Termiz, Dž. i Milosavljević, S. (1999), Uvod u metodologiju politikologije, DAX "Trade", Sarajevo 4. Termiz, Dž. i Milosavljević, S. (2000), Praktikum iz metodologije politikologije, Sarajevo <p>Šira literatura:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mesihović, N. (2003), Uvod u metodologiju društvenih nauka, Ekonomski fakultet, Sarajevo 2. Milosavljević, S. i Radosavljević, I. (2003), Osnovi metodologije političkih nauka, II izdanje, Službeni glasnik, Beograd 3. Šešić, B. (1971), Logika, Naučna knjiga, Beograd 4. Šešić, B. (1977), Osnovi metodologije društvenih nauka, Naučna knjiga, Beograd 5. Šešić, B. (1980), Opšta metodologija, Naučna knjiga, Beograd 6. Šamić, M. (1997), Kako nastaje naučno djelo, Svjetlost, Sarajevo 7. Filipović, M. (2000), Metodologija znanosti i znanstvenog rada, IP Svjetlost 	
PREDUSLOVI	
Preduslov je da je student upisan u semestar akademske godine u kojoj se sluša nastavni predmet	
SADRŽAJKURSA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Proces naučnih istraživanja 2. Osnovne odredbe teorijskih i empirijskih istraživanja i njihov međusobni odnos 3. Posebnost metodologije u socijalnom radu 4. Specifičnosti istraživanja u socijalnom radu 5. Konceptualizacija i rekonceptualizacija istraživanja 6. Izrada istraživačkog projekta 7. Izvori i karakteristike izvora podataka 8. Pribavljanje podataka u procesu naučnog istraživanja 9. Sređivanje, obrada i analiza podataka 10. Provjera hipoteza i zaključivanje na osnovu podataka 11. Izrada izvještaja o istraživanju i rezultatima istraživanja 12. Korištenje rezultata naučnog istraživanja u nauci i društvenoj praksi 	
CILJEVI KURSA	
Sticanje naučno-teorijskih i metodološko-metodskih saznanja o: koncepcijama, postavkama, pristupu, konceptualizaciji istraživanja, izradi istraživačkog projekta, realizaciji naučnog istraživanja, konstituisanju izvještaja o istraživanju i rezultatima istraživanja i njegova prezentacija, te mogućnostima primjene u naučnoj i društvenoj praksi.	
OČEKIVANE RAZVIJENE SPOSOBNOSTI/KOMPETENCIJE STUDENATA	

Studenti će moći:	
<ul style="list-style-type: none"> - samostalno uraditi naučno-istraživački projekat - organizovati realizaciju naučnog istraživanja - sprovesti naučno istraživanje primjenom metoda naučnog saznanja i metoda naučnog istraživanja - koncipirati i prezentirati rezultate naučnog istraživanja u formi izvještaja o istraživanju i rezultatima istraživanja. 	
NASTAVNEMETODE	
<ul style="list-style-type: none"> - interaktivna predavanja - individualni rad i interaktivno učenje u grupi - izrada istraživačkog projekta 	
METODE PROVJERE ZNANJA	
METODE OCJENJIVANJA STUDENATA	
<ul style="list-style-type: none"> - kontinuirano praćenje i ocjenjivanje aktivnosti studenata - izrada samostalnog istraživačkog projekta i njegova prezentacija, odnosno njegova usmena odbrana. 	

NASTAVNI PROGRAM PREDMETA/KURSA:	
SOCIJALNA POLITIKA OSNAŽIVANJA DJECE S POSEBNIM POTREBAMA	
FAKULTET	Filozofski fakultet
KATEDRA	
SMJER - MODUL	Socijalna politika
ODSJEK	Socijalni rad
ECTS	6
SEDMIČNI BROJ SATI U SEMESTRU	
Predavanja	3
Auditorne vježbe	1
Eksperimentalne vježbe	-
NASTAVNIK	dr. sc. Vahid Kljajić, prof. emeritus
ASISTENT	mr.sc. Asim Pandžić, viši asistent
INTERESNA GRUPA	Studenti master studija
KONSULTACIJE	Utorak (12:00 – 15:00h) Petak (12:00 – 15:00h)
DODATNE INFORMACIJE U VEZI KURSA	Svakim radnim danom od 08:00 do 16:00. Email: asim.pandzic@untz.ba
Adresa fakulteta	T. Markovića br. 1. Tuzla
Telefon	00387 35 300 509
Fax	00387 35 306 332
Telefon (kancelarija)	00387 35 300 509
Web strana fakulteta	http://www.untz.ba
Web strana nastavnog kursa	http://www.untz.ba
PREPORUČENA LITERATURA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Behija Čišić, Socijalna politika, 2005. godine 2. Studija politike u oblasti invalidnosti - Podrška razvoju politike u oblasti invalidnosti (POI) BiH 2006-2009. 3. Strategije invalidnosti na nivou Evropske unije 4. Strategija za izjednačavanje mogućnosti za osobe sa invaliditetom u federaciji Bosne i Hercegovine 2011.-2015.godine 	

5. Osobe sa invaliditetom stvarajući novi pokret za građanska prava - Nema sažaljenja - Joseph P. Shapiro.
6. Zbornik radova sa seminara, JU Centar za socijalni rad Zenica, septembar 99'.
7. Behija Čišić, Socijalna zaštita djece s posebnim potrebama, Tuzla, 2012.
PREDUSLOVI
Predušlov je da je student upisan u semestar akademske godine u kojoj se sluša nastavni predmet
SADRŽAJKURSA
<p>I tema: Modeli u zajednici</p> <p>II tema: Socijalno poduzetništvo</p> <p>- razlika između socijalnog poduzetništva i neprofitnih organizacija</p> <p>III tema: Osvrt na zakonodavstvo u BiH</p> <p>IV tema: Analiza postojećeg sistema i institucionalnih modela i preporuke za reforme</p> <p>- područja</p> <p>- zakonski okviri</p> <p>- nosioci i akteri inst. modela</p> <p>- analiza postojećeg sistema soc. pol. i inst. modela u procesu reforme</p> <p>V tema: Područje i zakonski okviri</p> <p>- zakonodavno uređenje i institucionalni modeli</p> <p>- nosioci institucionalnih modela</p> <p>- inst. modeli pomoći i podrške (vrste i oblici soc. prestacija)</p> <p>- novi modeli u politici invalidnosti</p> <p>VI tema: Orživost i promjene u postojećem sistemu</p> <p>- u oblasti otkrivanja i procjenje soc. prestacija</p> <p>- ins. zbrinjavanja</p> <p>- obrazovne inkluzije</p> <p>- soc. usluge, rehabilitacija i zbrinjavanje u zajednici</p> <p>VII tema: Evropski standardi u prejeni preostalih sposobnosti</p> <p>- Međunarodne klasifikacije u upotrebi</p> <p>EU - iskustvo u organizacijama za procjenu kapaciteta za jednake mogućnosti učešća u društvenim akcijama</p> <p>- postojeće politike i zakonodavstva u regionu i EU u oblasti invaliditeta i invalidnosti</p> <p>- Mehanizmi politike u oblasti onesposobljenja</p> <p>VIII tema: Osnovni dokumenti i instrumenti politike u oblasti invalidnosti</p> <p>- EU u iskustvu u politikama u oblasti invalidnosti</p> <p>- procjena uticaja zakonodavstva i politika osoba sa invalidnošću u zemljama EU (konceptija soc. uključivanja)</p> <p>IX tema: Bosna u procesu stabilizacije i pridruživanja EU</p> <p>X tema: Iskustvo u regionu (Hrvatska i Srbija)</p>
CILJEVI KURSA
Osnovni cilj predmeta je da studenti steknu i prošire teorijska i stručna znanja i vještine u socijalnoj politici osnaživanja osoba s posebnim potrebama. Cilj je i da studenti ovladaju teorijama, koncepcijama i modelingu u socijalnoj politici primjenjujući sociolegalne postupke u okviru socijalnog zakonodavstva u oblasti međunarodnog i domaćeg socijalnog zakonodavstva osoba s posebnim potrebama; razlika između socijalnog poduzetništva i neprofitnih organizacija.
OČEKIVANE RAZVIJENE SPOSOBNOSTI/KOMPETENCIJE STUDENATA
Na kraju semestra/kursa <i>uspješni studenti</i> , koji su tokom čitavog nastavnog perioda kontinuirano obavljali svoje obaveze, će biti osposobljeni da:
<ul style="list-style-type: none"> • implementiraju međunarodne standarde u kreiranju socijalne politike osnaživanja djece s posebnim potrebama u BiH u procesu reforme sistema socijalne politike i približavanja standardima Evropske unije u oblasti socijalnih prava djece s posebnim potrebama • da kreiraju i provode istraživanja u oblasti osnaživanja djece s posebnim potrebama

NASTAVNEMETODE	
U cilju efikasnog izvođenja nastave i postizanja postavljenih ciljeva kursa i kompetencija studenata u toku kursa će se koristiti sljedeće metode:	
<ul style="list-style-type: none"> · predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava i tehnika aktivnog učenja - Praktične vježbe, audiovizuelne vježbe iz tematskih oblasti uz praktičnu primjen - Pripreme grupnih i individualnih seminarских radova - Konkretno iskustvo – promatranje, promišljanje, analiza i diferecijacija 	
PREPORUČENA DODATNA LITERATURA	
Preporučena literatura pokriva osnovne aspekte tematika opisanih u sadržaju kursa. Zanimljivije izučavanje i usavršavanje u okviru ove problematike predmetni nastavnik može a i ne mora predložiti dodatnu literaturu.	
DODATNE INFORMACIJE	Za sve nejasnoće u vezi ovog kursa možete se obratiti predmetnom nastavniku

NASTAVNI PROGRAM PREDMETA SAVREMENE METODE SOCIJALNOG RADA S PORODICOM	
FAKULTET	Filozofski
ODSJEK	Socijalni rad
Modul	Socijalna politika
Semestar	IX
ECTS	6
SEDMIČNI BROJ SATI U SEMESTRU	
Predavanja	3
Auditorne vježbe	1
Eksperimentalne vježbe	0
Nastavnik	dr. sc. Nijaz Karić, van. prof.
Asistent	mr. sc. Erna Lučić, viši ass.
Interesna grupa	Studenti pete godine
PREDUSLOVI	Upisan IX semestar
SADRŽAJ PREDMETA	
Sadržaj/struktura predmeta:	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Savremena gledanja na porodicu ☐ Pregled razvoja i karakteristike socijalnog rada spojedincem i porodicom ☐ Medicinski i ekološki model socijalnog rada ☐ Porodične potrebe i socijalni rad, porodica u stanju socijalne potrebe ☐ Ciljevi, vrijednosti i principi socijalnog rada s porodicom ☐ Metode, vještine i faze socijalnog rada s porodicom ☐ Pripremno-organizaciona faza ☐ Faza socijalne dijagnoze, Faza tretmana ☐ Šta socijalni radnik proučava u porodici ☐ Metoda kućne posjete ☐ Socijalni izvid kao metodički postupak 	

<ul style="list-style-type: none"> ☐ Dijagnostičke metode ☐ Metoda posmatranja ☐ Metoda razgovora u porodici ☐ Metodski postupak istraživanja i utvrđivanja socijalne dijagnoze porodičnih prilika ☐ Metoda savjetovanja u porodici ☐ Sociometrijska metoda ☐ Metoda socijalne akcije u radu s porodicom ☐ Genogram i eko mapa ☐ Skale za procjenu porodičnih prilika i funkcionisanja porodice ☐ Indikatori socijalne dezorganizacije porodice ☐ Dijagnostički zaključak ☐ Socio-terapijski rad s porodicom ☐ Prevencija u socijalnom radu s porodicom. 	
CILJEVI PREDMETA Osnovniciljovogpredmetajedastudenti steknu i prošire teorijska i stručno-metodička znanja i vještine u socijalnom radu s porodicom. Cilj je i da studenti ovladaju fazama u socijalnom radu s porodicom, primjenom metoda i vještina: metoda kućne posjete, socijalni izvid, dijagnostičke metode, metoda posmatranja, metoda razgovora u porodici, metoda savjetovanja, sociometrijska metoda, metoda socijalne akcije u radu s porodicom, genogram i eko mapa, kao i procesom utvrđivanja socijalne dijagnoze porodičnih prilika.	
OČEKIVANE RAZVIJENE SPOSOBNOSTI/KOMPETENCIJE STUDENATA Na kraju semestra uspješni studenti, koji su tokom nastavnog perioda kontinuirano obavljali svoje obaveze, biće osposobljeni da: poznaju savremene metode u radu sa porodicom, da mogu usvojena i proširena teorijska i stručno-metodička znanja primjeniti u neposrednom praktičnom, istraživačkom i profesionalnom radu s porodicom i da ovladaju procesom istraživanja i utvrđivanja socijalne dijagnoze porodičnih prilika	
METODE RADA	Nastava će se odvijati u obliku predavanja i vježbi.
NAČIN POLAGANJA ISPITA	Ispit se polaže pismeno pod uslovom da je prethodno prihvaćen pristupni/seminarski rad
PREPORUČENA LITERATURA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Vidanović I. (1998): Pojedinac i porodica, (metode, tehnike i veštine socijalnog rada) FPN, Beograd. 2. Dervišbegović, M. (2003) Socijalni rad , Zonex, Sarajevo. 3. Janković J.(1996):Pristupanje obitelji,Alinea, Zagreb. 4. Urbanc K.(2006)Saveremeni izazovi u socijalnom radu s pojedincem,Alinea,Zagreb. 5. Janković, J. (i drugi): Savjetovanja-psihodinamski pristup, Zagreb, 2004. 6. Kristančić, A.: Metode i tehnike savjetovanja, Zavod za socijalni rad, Zagreb, 1990. 7. Piccard, B.: Social Work with families, Illinois, 1975. 8. Juul, J.:Razgovori s obiteljima, Alinea, Zagreb, 2002. 9. Žganec, N.: Obitelj – socijalna mreža – socijalni rad, Zagreb, 1995. 10. Bulinger.H.,Novak J.,Mrežni socijalni rad, Banja Luka,2004. 	

NASTAVNI PROGRAM PREDMETA/KURSA: <i>ODABRANA POGLAVLJA IZ GERENTOLOGIJE</i>	
FAKULTET	Filozofski fakultet
KATEDRA	
SMJER - MODUL	Socijalna politika
ODSJEK	Socijalni rad
ECTS	6
SEDMIČNI BROJ SATI U SEMESTRU	
Predavanja	3
Auditorne vježbe	1
Eksperimentalne vježbe	0
NASTAVNIK	dr. sc. Hariz Šarić, vanr.prof..
ASISTENT	Nusreta Salić, asistent
INTERESNA GRUPA	Studenti II ciklusa studija
KONSULTACIJE	Četvrtak (12:00 – 14:00h) Petak sa asistentom (12:00 – 15:00h) Kabinet br. 32
DODATNE INFORMACIJE U VEZI KURSA	Svakim radnim danom od 08:00 do 16:00. e-mail: hariz.saric@untz.ba
Adresa fakulteta	T. Markovića br. 1. Tuzla 75 101
Telefon	00387 35 300 509
Fax	00387 35 306 332
Telefon (kancelarija)	00387 35 300 509
Web strana fakulteta	http://www.untz.ba
Web strana nastavnog kursa	http://www.untz.ba
PREPORUČENA LITERATURA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Vuković, D. (2009) Socijalni rad sa starima (Reader), Beograd. 2. Ajdković, M., Rusac, S., Ogresta, J. (2008.) Izloženost starijih osoba nasilju u obitelji. Revija za socijalnu politiku,15(1):3-22. 3. Berk, L.E. (2008.) Psihologija cjeloživotnog razvoja. Jastrebarsko: Naklada Slap. 4. Davidović M., (ur.)(1994) Suвременa gerijatrija, Medicinski fakultet Zagreb i poglavlje prof. dr. Mirosłava Simića i suradnika, ukupno 60 strana. 5. Despot-Lučanin, J. (2003.) Iskustvo starenja.Jastrebarsko: Naklada Slap. 6. Manojlović, P. (1996), Socijalni rad i starost, Gerontološki društvo Srbije, Beograd,; str. 30. Časopis "Gerontologija"; Časopis "Gerontološki knjige"; Zbornici radova sa gerontoloških simpozija i kongresa. 7. Milosavljević, N.(1993), Gerontologija, Novi Sad, str. 150. 8. Rusac, S. (2006.) Nasilje nad starijim osobama. Ljetopis Studijskog centra socijalnog rada 13(2):331-346. 	
PREDUSLOVI	Preduslov je da je student upisan u semestar akademske godine u kojoj se sluša nastavni predmet
SADRŽAJ PREDMETA	
Sadržaj/struktura predmeta:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Definisane gerontologije, socijalne gerontologije i gerijatrije, 2. Odnos socijalne gerontologije prema drugim naučnim disciplinama, 3. Savremeni teorijski pristupi u socijalnoj gerontologiji, 4. Demografske karakteristike - demografsko starenje u svijetu i kod nas, 	

<ol style="list-style-type: none"> 5. Društveno-ekonomski faktori koji utječu na starenje i stare osobe, 6. Kvaliteta života, društvena i pravna zaštita starih osoba, 7. Šira društvena zajednica u osiguravanju humane starosti, 8. Utjecaj društvenih promjena na položaj starijih ljudi u urbanoj i seoskoj sredini, 9. Ovisnost starijih osoba o tuđoj pomoći – institucionalizacija i udomiteljstvo, 10. Radna sposobnost i tjelesna aktivnost u starosti, 11. Kulturno – obrazovne potrebe starijih osoba, 12. Socijalnopedagoški oblici ponašanja osoba treće životne dobi: somatske socijalne bolesti, mentalni poremećaji, psihosomatski poremećaji, sociopatije, alkoholizam, tabletomanija, nasilje, pokušaj samoubistva i samoubistvo, bijeda i siromaštvo, bračno-porodične i profesionalne dezorganizacije 13. Ustanove i organizacije od značaja za stare osobe, 14. Prevencija, dijagnostika, terapija i rehabilitacija oboljelih i osoba s invaliditetom trećeg životnog doba, 15. Zadaci službi i kadrova socijalnog rada, značajni za osobe treće životne dobi 	
<p>CILJEVI PREDMETA</p>	
<p>Sadržaj predmeta čini veći broj poglavlja koja su povezana u jednu cjelinu. Prvi dio se odnosi na definisanje pojmova gerontologija i gerijatrija, predmet proučavanja, zatim tradicionalnom i suvremenom odnosu prema starosti i starom čovjeku, historijskom nastanku i razvoju gerontološke misli i prakse u svijetu i kod nas, interdisciplinarnom pristupu, odnosu i povezanosti načnih disciplina u sistemu zdravstvene zaštite koje se odnose na stare, teorije starenja i starosti i sl. Posebna pažnja posvećena je pitanjima prevencije preranog starenja, psihosocijalnog narušavanja integriteta stare osobe, bolesti, invalidnosti. i drugih poteškoća koje se javljaju u periodu treće životne dobi. U okviru programa izučavaju se i druge karakteristike vezane za starenje i starost, kao što su fizičko zdravlje, mentalno zdravlje, psihologija starenja, najvažniji faktori koji utječu na zdravlje starijih osoba, kvaliteta života i sl.. Značajno mjesto u programu zauzima poglavlje koje se odnosi na životne potrebe i probleme u trećem životnom dobu.</p>	
<p>OČEKIVANE RAZVIJENE SPOSOBNOSTI/KOMPETENCIJE STUDENATA</p>	
<p>Na temelju predviđenog programa studenti će steći nova i unaprijediti postojeća znanja, s ciljem da se unaprijedi socijalna, zdravstvena i društvena zaštita starih osoba i osiguraju sve pretpostavke bio-psihosocijalnog jedinstva, kvalitetnog života i socijalne integriranosti ovih osoba u porodici i društvenoj zajednici.</p> <p>Studenti će steći teorijska saznanja o pojmovima gerontologiji i gerijatriji, faktorima koji su bitni za poboljšanje kvalitete cjelokupnog života lica treće životne dobi, njihovim potrebama, pravima i problemima kao i načinima zaštite starih osoba.</p> <p>Na osnovu stečenih saznanja tokom slušanja predmeta biti će osposobljeni za rad sa starim licima, u oblasti prevencije, dijagnostike, rehabilitacije i posebnim mjerama olakšati starost, bolest i invalidnost i ovim osobama kroz stručni rad osigurati aktivan i kvalitetan život.</p>	
<p>NASTAVNE METODE</p>	<p>Predavanja, AV vježbe, seminarski radovi, testovi- mini ispiti.</p>

PREPURUČENA DODATNA LITERATURA

9. **Schaie, W.K., Willis, S.L.** (2001.) Psihologija odrasle dobi i starenja. Jastrebarsko: Naklada Slap.
10. **Pečjak, V.** (2001.) Psihologija treće životne dobi. Zagreb:Prosvjeta.
11. **Šimunović, D** (2004.) Radna terapija u gerijatriji. Ljetopis Studijskog centra socijalnog rada, 11(2):289-300.
12. **Štambuk, A.** (1998.) Prilagodba, stres i preseljenje u starosti. Ljetopis Studijskog centra socijalnog rada, 5:105-115.
13. **Tomek-Roksandić, S. (ur.)** (2002.), Gerontološki zdravstveno-statistički ljetopis za Hrvatsku 2001./02. Zagreb: Zavod za javno zdravstvo Grada Zagreba, Centar za gerontologiju.
odatnu literaturu u vezi predavanja/ kursa studenti mogu dobiti od predmetnog nastavnika.

Voditelj drugog ciklusa studija
Dr.sc. Hariz Šarić, vanr. prof.

Voditelj odsjeka
Dr.sc. Hariz Šarić, vanr. prof.